MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ 24.10.2018
Neuvotteleva virkamies Leena Westerholm HE 123/2018 vp

HALLITUKSEN ESITYS VUODEN 2019 TALOUSARVIOKSI

Kirjallinen asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostolle

LUKU 30.40 LUONNONVARATALOUS

Teema: Vesitalous (käytön, hoidon ja hankkeiden rahoitus)

Vuoden 2019 talousarvioehdotuksen Luonnonvaratalous-luku käsittää metsä-, kala-, riista- ja vesitalouden määrärahat. Luonnonvaratalouden kokonaisuus antaa hyvät mahdollisuudet esimerkiksi useita toimialoja koskevien biotaloushankkeiden edistämiseen.

Vesitalouden näkymät

Ilmaston muuttuessa ja sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyessä tarve kuivuus- ja tulvariskien hallinnan ja vesistörakenteiden kunnossapidon tukemiseen kasvaa. Vesitalouden voimavaroja suunnataan toimenpiteisiin, joilla parannetaan varautumista kuivuuteen ja suuriin tulviin erityisesti asutuksen ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen suojaustason parantamiseksi. Myös ikääntyneiden vesistörakenteiden perusparannustoimenpiteiden tarve samoin kuin rakennettujen vesistöjen kunnostamistarve kasvavat. Vesihuoltoon liittyvissä tehtävissä korostuvat vesihuoltolain noudattamisen valvonta ja asiantuntijatyönä tapahtuva vesihuollon alueellisen yhteistyön ja erityistilanteisiin varautumisen edistäminen.

Valtion vuoden 2019 talousarvioesityksessä lukuun 30.40 (Luonnonvaratalous) sisältyvien vesitalouden määrärahojen taso on teknisiä muutoksia huomioon ottamatta sama kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan budjetoituna on lisäksi vesitaloustehtävien hoitoon tarvittavia määrärahoja noin 150 henkilötyövuotta vastaavasti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenoissa. Ympäristöministeriön pääluokkaan tehtävien hoitoon tarvittavia määrärahoja on budjetoitu noin 22 henkilötyövuotta vastaavasti Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoissa. Näihin määrärahoihin kohdistuvat leikkaukset ovat merkittävä uhka vesitaloustehtävien hoidolle.

Vesitalouden määrärahat vuoden 2019 talousarvioesityksessä

Momentti 30.40.21 Vesivarojen käytön ja hoidon menot

Momentin 13,971 milj. euron määräraha sisältää vesitaloustehtävien ja rajavesistöyhteistyön menojen lisäksi valtion vastuulla olevien vesistötoimenpiteiden ja vesistörakenteiden peruskorjauksen määrärahat. Momentin määräraha on 451 000 euroa suurempi kuin vuonna 2018. Lisäyksestä 300 000 euroa aiheutuu siirrosta momentilta 30.01.23. Siirto koskee tuottavuushankkeena toteutettavaa hydrologisen seurannan ja sitä tukevien tietojärjestelmien välittömiä uudistustarpeita. Momentille kohdistuu lähivuosina rahoitustarpeita kasvavista perusparannus- ja velvoitemenoista sekä tulvariskien hallinnan säädösten toimeenpanosta aiheutuvista tehtävistä. Kasvavia rahoitustarpeita aiheutuu myös vesistöihin ja hydrologiaan liittyvän tiedon hankinnan varmistamisesta ja tiedonhallinnan kehittämisestä vastaamaan ostopalveluihin siirtymisestä seuranneisiin sekä digitalisaation ja asiakaspalvelun tarpeisiin.

30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen

Momentille on koottu luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen tarkoitettuja määrärahoja. Vesitalouteen liittyen momentin määrärahoilla edistetään sinisen biotalouden, kala- ja vesivarojen

hyödyntämisen, vesiliiketoiminnan ja vesiviljelyn kehittämistä sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Momentti 30.40.31 Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen

Momentin 4,636 milj. euron määrärahasta 3,879 milj. euroa koostuu uusien ja keskeneräisten vesitaloudellisten riskinhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden tukirahoituksesta. Lisäksi momentilla on kalataloudellisiin kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin tarkoitettu 757 000 euron rahoitus, joka palautuu kärkihankerahoituksen ja kertaluonteisen lisäyksen jälkeen perustasolleen.

Momentille kohdistuu lähivuosina erityisiä rahoitustarpeita tulvariskien hallintasuunnitelmien mukaisten toimenpiteiden, kuten asutuksen tulvasuojeluhankkeiden, avustamista. Tulvariskien hallintasuunnitelmien mukaisten tulvasuojelutoimenpiteiden kustannukset vuoteen 2021 asti ovat yhteensä noin 100 milj. euroa, josta valtion tuen tarve nykyisellä tukitasolla on noin puolet.

Momentin määrärahoilla tuettavia vesitaloushankkeita arvioitaessa painotetaan erityisesti riskinhallintaa sekä sinistä biotaloutta ja vesiosaamisen vientiä edistäviä kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeita.

Momentti 30.40.40 Eräät luonnonvaratalouden korvaukset

Momentille on esitetty vesitalouden osalta eräiden valtion maksettavaksi lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesi- ja kalastusasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten, kustannusten ja päätösmaksujen sekä niitä koskevien korkojen ja viivästyskorkojen maksamiseen tarkoitettu arvio-määräraha. Tästä määrärahasta maksetaan mm. valtiosopimuksena tehdyn Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön perusteella toteutettavista lisäjuoksutuksista mahdollisesti aiheutuvat korvaukset.